

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä
26 päivänä marraskuuta 1993
Lausunto n:o 32

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 22 päivänä loka-kuuta 1993 hallituksen esityksen n:o 235 työmarkkinatukea koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakkola sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylitarkastaja Pasi Järvinen ja ylitarkastaja Tuija Leminen työministeriöstä, toimitusjohtaja Jussi-Pekka Alanen ja apulaisosastopäällikkö Rolf Eriksson Suomen Kuntaliitosta, professori Mikael Hیدن, oikeustieteen lisensiaatti Heikki Karapuu, oikeustieteen tohtori Matti Mikkola, professori Ilkka Saraviita ja apulaisprofessori Martin Scheinin.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunoittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia. Työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä olisi 18 vuoden ikä. Peruspäivärahan saamisedellytyksenä olisi myös 6 kuukauden työssäoloehto. Peruspäivärahan enimmäiskesto olisi 500 päivää neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana.

Esityksessä ehdotetaan myös, säädettäväksi laki työmarkkinatuesta. Työmarkkinatuen avulla turvattaisiin ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevien ja työttömyyspäivärahaa enimmäismäärän saaneiden toimeentulo. Työmarkkinatuen enimmäiskesto olisi 300 päivää. Työmarkkinatuki vastaisi suuruudeltaan peruspäivärahaa ilman lapsikorotusta. Työmarkkinatuessa ei olisi omavastuu-aikaa. Vanhempiensa

luona asuville ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tuleville maksettaisiin osittaista työmarkkinatukea, jonka suuruus olisi 60 prosenttia tuen normaalista määrästä.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa selostetaan perustuslakivaliokunnan tulkintoja hallitusmuodon 6 §:n 2 momentista ja sen luonteesta sekä työttömyysturva-oikeuden merkityksestä kyseisen perustuslainkohdan valossa. Valiokunnan kannanottojen perusteella hallitus katsoo, että lakiehdotukset eivät edellytä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyä käsittelyjärjestystä mutta kylläkin valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momenttiin nojautuvaa lepäämäänjättämismahdollisuutta. Hallitus on kuitenkin pitänyt tärkeänä saattaa perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi esityksen suhde hallitusmuodon 6 §:n 2 momenttiin.

Valiokunnan kannanotot

Hallitusmuodon 6 §:n 2 momentti

Aikaisempi tulkintakäytäntö

Kun työttömyysturvalakia säädettiin, perustuslakivaliokunta otti kantaa työttömyyden aikaisen toimeentuloturvan perustuslailliseen merkitykseen. Valiokunta katsoi (PeVL 4/1984 vp), että ”työttömyysturva tulee työnteolla järjestettävän toimeentulon tilalle silloin, kun valtiovalta ei kykene työnteon mahdollisuutta järjestämään. Työnteon järjestäminen säilyy näin ollen hallitusmuodon 6 §:n 2 momentissa säädettynä valtiovallan ensisijaisena velvoitteena.”

Valiokunnan kannanoton mukaisesti hallitusmuodon 6 §:n 2 momenttiin perustuvana valtiovallan ensisijaisena velvoitteena oli työnteoko-

mahdollisuuksien järjestäminen niitä tarvitseville kansalaisille ja toissijaisena velvoitteena toimeentuloturvan järjestäminen työttömyyden aikana.

Mainitun hallitusmuodon 6 §:n 2 momenttiin sisältyvän ensisijaisen velvoitteen osalta valiokunta on tämän jälkeen pitänyt mahdollisena ensiksikin vähentää julkisen vallan työllistämismahdollisuuksia (PeVL 6/1991 vp ja 10/1992 vp) ja sittemmin poistaa kokonaan valtion ja kuntien velvollisuuden velvoitetyön järjestämiseen (PeVL 32/1992 vp).

Hallitusmuodon 6 §:n 2 momentista edellä selostetuin tavoin johtuva valtiovoimien toissijainen velvoite, työttömyysturva-oikeus, oli esillä valiokunnassa jokseenkin samanaikaisesti viimeksi viitatuun asiaan kanssa. Tällöin valiokunta piti (PeVL 34/1992 vp) valtiosääntöoikeudellisen arviointinsa lähtökohdaksi vuoden 1984 kannanottoa: työttömyysturvan järjestäminen on toissijaisesti hallitusmuodon 6 §:n 2 momentista johtuva valtiovoimien velvollisuus. Työttömyysturvan tällainen luonne ei valiokunnan mielestä kuitenkaan sinänsä voinut muodostua esteeksi järjestellä tavallisella lailla esimerkiksi työttömyysturvan saamisesta edellytyksiä ja materiaalista sisältöä.

Tämän jälkeen valiokunta otti lausunnossa n:o 6/1993 vp ja myös tuoreessa lausunnossa n:o 28/1993 vp saman asetelman lähtökohdakseen. Edellisessä kannanotossaan valiokunta piti lisäksi käsiteltävänä olleen lakiehdotuksen mukaista lainsäädäntövoimien delegointia avoimuudessaan säätämismahdollisuuden ”työttömyysturva-oikeuden valtiosääntöoikeudellisten kytkentöjen vuoksi”.

1. ja 2. lakiehdotus

Hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin kannalta ainoat huomionarvoiset kohdat ovat 1. lakiehdotuksen 26 §:n 1 momentti ja 2. lakiehdotuksen 27 §:n 1 momentti niiltä osin kuin niissä asetetaan enimmäisaikarajat yhtäältä peruspäivärahan ja toisaalta työmarkkinatuen saamiselle. Muilta osin näissä lakiehdotuksissa on kysymys sellaisista esimerkiksi työttömyysturvan saamisesta edellytysten ja materiaalisien sisältöjen järjestämisestä, jonka toteuttaminen jää tavallisen lain piiriin.

Enimmäisaikarajan säätäminen merkitsee selkeästä työttömyysturva-oikeuden lakkaamisesta, josta voidaan hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin säännökset huomioon ottaen säätää vain perus-

lainsäätämismahdollisuudessa. Tätä arviota ei muuta se, että tällaisessa tapauksessa työttömän toimeentulo järjestäisi kunnallisen toimeentulotuen mukaan. Tämän etuuden ei nimittäin luonteensa ja perusteidensa vuoksi voida katsoa täyttävän hallitusmuodon 6 §:n 2 momentista johtuvaa toissijaisista valtiovoimien velvoitteita, vaikkakin toimeentulotuen aineellinen määrä sinänsä täyttäisi ne edellytykset, jotka työttömyysturvan materiaaliselle sisällölle olisi tämän perustuslainkohdan mukaan asetettava. Edun määrän vaikutus käsittelyjärjestykseen määräytyy viime kädessä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin mukaan.

Hallituksen esityksen mukaan työttömyysturva-oikeuden lakkaaminen on seuraus työmarkkinatuen enimmäismäärän täyttymisestä, koska työttömyyspäivärahaa enimmäismäärän saaneet työttömät siirtyvät työmarkkinatuen piiriin. Tämä näkyy 2. lakiehdotuksen 2 §:n 2 kohdasta. Yksin tämän kannalta arvioituna voisi olla mahdollista katsoa, että 1. lakiehdotuksen 26 §:n 1 momentin asianomainen kohta ei olisikaan merkityksellinen hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin kannalta.

Lainsäädäntömenettelyn tässä vaiheessa, jossa säätämismahdollisuuksiin on otettava kantaa, ei kuitenkaan voi olla täyttä varmuutta molempien ehdotusten tulemisesta laeiksi. Tässä tarkastelussa on pidettävä silmällä sitäkin, sinänsä lähinnä teoreettista mahdollisuutta, että esityksen perusteella säädettäisiin laki työttömyysturvalain muuttamisesta mutta ei lakia työmarkkinatuesta. Tällöin työttömyysturva-oikeuden lakkaaminen seuraisikin 1. lakiehdotuksen pohjalta säädetyistä laeista.

Näin muodoin on katsottava kyseisten lakiehdotusten muodostavan sellaisen toisiinsa säätämismahdollisuuden kannalta sidoksissa olevan kokonaisuuden, jonka osien käsittelyjärjestystä ei ole mahdollista ratkaista erikseen. Siksi sekä 1. että 2. lakiehdotus on edellä mainittujen lainkohtien takia käsiteltävä perustuslainsäätämismahdollisuudessa.

Valiokunta on arvioinut, millaisiin muutoksiin esitykseen sisältyvät mainitut lakiehdotukset voitaisiin käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Seuraavassa esitetään kaksi vaihtoehtoa.

Riittävää olisi ensiksikin poistaa 2. lakiehdotuksen 27 §:stä säännökset työmarkkinatuen enimmäismäärästä. Tästä vaihtoehdosta saattaa kuitenkin aiheutua koko joukko lakiteknisesti mutkikkaita muita muutostarpeita.

Toisena mahdollisuutena olisi muuttaa 1. lakiehdotusta siten, että työtön työmarkkinatukikauden päätyttyä, ja siis täytettyään 300 päivän ajan tuen jatkumisen edellytykset, palaa työttömyysturvalain alaiseksi. Tätä tarkoittaen 13 §:ään voitaisiin lisätä uusi 3 momentti, jonka mukaan työssäoloehto katsottaisiin täytetyksi myös silloin, kun henkilö on saanut työmarkkinatukilaisissa tarkoitettua työmarkkinatukea enimmäismäärän. Tähän liittyen esityksessä nyt kumottavaksi ehdotettu 14 § jätettäisiin kumoamatta ja voimassa oleva pykälä muutettaisiin sellaiseksi, että työssäoloehdon tultua täytetyksi 13 §:n 3 momentin mukaisesti peruspäiväraha olisi tarveharkintainen työmarkkinatukilain 24 §:n tapaan.

Toimeentulon lakisääteinen perusturva

1. ja 2. lakiehdotus

Sen varalta, että 1. ja 2. lakiehdotusta muutettaisiin tavalla, joka irrottaa ne valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyn käsittelyjärjestyksen piiristä, valiokunta on arvioinut ehdotuksia valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momenttiin sisältyvän lepäämäänjättämismahdollisuuden kannalta. Työttömyysturvalaissa tarkoitettujen peruspäiväraha lapsikorotuksineen ja ansioon suhteutetun päivärahan perusosa ovat nimittäin valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettuja perusturvaetuuksia (ks. HE 234/1991 vp ja PeVM 7/1992 vp).

Valiokunnan mietinnön n:o 7/1992 vp mukaan valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin kannalta perusturvaetuudet nauttivat lähtökohdaisesti institutionaalista suojaa, joskin ilman lepäämäänjättämismahdollisuutta voidaan tarkistaa ”jonkin verran jonkin suojan piiriin sinänsä luettavan etuuden saamisedellytyksiä ja vähäisesti sen suuruuttakin, kunhan etuuden edelleenkin saisivat riittävän suurena ne, joille se kokonaisuutena arvioiden on välttämätön toimeentulon perusturvan kannalta”.

Työttömyysturvan saamisedellytyksiä tiukennetaan sekä 1. lakiehdotuksen 5 §:ssä että 2. lakiehdotuksen 15 §:ssä, kun asianomaisen ikää koskevaa etuuden saamisedellytystä nostetaan kummassakin etuusmuodossa 17 vuodesta 18 vuoteen. Valiokunnan käsityksen mukaan tällaisessa muutoksessa ei ole kysymys sellaisesta perusturvan vähäisestä heikentämisestä, joka ei vaikuttaisi lepäämäänjättämismahdollisuuteen (vrt. PeVL 34/1992 vp).

Päivärahan saamisedellytyksiä kiristää 1. lakiehdotuksen 13 §:n mukainen työssäoloehto. Koska työssäoloehdon täyttymättä jääminen saa aikaan työttömän siirtymisen työmarkkinatuen piiriin, asiaa on tarkasteltava sitä koskevan lakiehdotuksen perusteella. Sen 16 §:n mukaan ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevien odotusajaksi, ammattiin valmistuvia lukuun ottamatta, muodostuisi neljä kuukautta. Tällainen seuraus johtaa valiokunnan lausunnossa n:o 34/1992 vp ilmaistua kantaa seuraten lepäämäänjättämismahdollisuuteen. Lakien aiemmin todetun keskinäisen sidonnaisuuden takia tämä mahdollisuus koskee kumpaakin lakia.

Myös 1. lakiehdotuksen 26 §:n mukaisen päivärahan enimmäisajan saavuttaminen siirtää työttömän työmarkkinatukijärjestelmään. Niin tässä kuin edellä mainitussakin tilanteessa toimeentulon lakisääteisen perusturvan kannalta on merkitystä sillä, mitä järjestelmästä toiseen siirtyminen vaikuttaa perusturvaetuuden suuruuteen.

Työmarkkinatuki olisi työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruinen. Työmarkkinatuessa ei maksettaisi lapsikorotusta, jota on pidetty yhtenä perusturvaetuutena. Lapsikorotuksen kokonaan poistaminen ei ole perusturvaetuuden suuruuden vähäistä tarkistamista, mistä syystä tämäkin esitykseen sisältyvä vaikutus johtaa lepäämäänjättämismahdollisuuteen. Myös tässä tapauksessa lakiehdotusten keskinäinen sidonnaisuus aiheuttaa kummankin lakiehdotuksen lepäämäänjättämismahdollisuuden.

Toimeentulon lakisääteisen perusturvan kannalta on merkitystä vielä työmarkkinatukilain 26 §:llä. Sen mukaan vanhempiensa taloudessa asuvan 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden työmarkkinatuki on 60 prosenttia lain perusteella muutoin määrättyvästä tuesta. Kun otetaan huomioon vanhempien luona asumisen tavanomainen vaikutus asianomaisen todellisiin elinkustannuksiin, ei 26 §:n suuruisia leikkausta työmarkkinatukeen voida valiokunnan mielestä pitää toimeentulon perusturvaa heikentävänä. Kyseinen lainkohta ei niin ollen vaikuta 2. lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

4. lakiehdotus

Valiokunta on lisäksi kiinnittänyt huomiota 4. lakiehdotuksen 4 c §:n 1 momentin 3 kohtaan. Sen mukaan 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaisesti työttömän oikeus saada työttömyyseläkettä riip-

puisi muun muassa siitä, ettei hänelle voida osoittaa työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työmarkkinatukeen. Jos tämän johdosta työmarkkinatukilain mukainen työharjoittelumääräyksen antaminen voitaisiin katsoa osoitukseksi siitä, että henkilö voidaan työllistää ja että hän näin ollen ei olisi oikeutettu työttömyyseläkkeeseen, joka on myös perusturvaetus (PeVM 7/1992 vp), merkitsee kyseinen ehdotus valiokunnan käsityksen mukaan toimeentulon perusturvan heikentämistä tavalla, joka johtaa tämän lakiehdotuksen lepäämäänjättämismahdollisuuteen.

2. lakiehdotuksen 33 §:n ja 30 §:n 2 momentin johdosta valiokunta viittaa siihen, mitä se lausunnossa n:o 22/1993 vp totesi osittain vastavanhaisesta tilanteesta.

Esityksen mukainen työttömyysturva-oikeuden sitominen enimmäisaikarajaan johtaa työttömyyden jatkuessa välttämättömyyteen turvautua kunnalliseen toimeentulotukeen, joka on viimesijainen kansalaisten toimeentuloturvan muoto. Uudistuksen rakentaminen tällaisen seurauksen varaan on valiokunnan käsityksen mukaan epäsuhteessa siihen, että hallitusmuodon 6 §:n 2 momentti kohdistuu valtiovaltaan.

Uudistuksen voimaan tultua niiden ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevien osalta, jotka eivät työllisty, esityksen mukainen työmarkkinatuki päättyy maaliskuussa 1995 ja aiemmin työssä olleiden osalta maaliskuussa 1997. Hallituksen esityksessä ei ole kovinkaan seikkaperäisesti arvioitu tällä kuntien kannalta

merkityksellisellä aikavälillä uudistuksen vaikutuksia kunnallistalouteen lisääntyvinä toimeentulotukikustannuksina. Tämä on asiallisesti arveluttavaa kuntien perustuslaissa turvautun itsehallinnon kannalta.

Nyt käsiteltävinä olevat lakiehdotukset sisältävät vaikeaselkoisen yhdistelmän. Työttömyysturvaa koskevat ja sitä läheltä sivuavat muutosehdotukset on lisäksi jaettu useaan eri esitykseen. Menettelyn johdosta eduskunnan mahdollisuudet arvioida muutosten kokonaisvaikutuksia vaikeutuvat.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että 3.—7. lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä ja että niistä 4. lakiehdotus mainitun pykälän 7 momentin säännökset huomioon ottaen voidaan tässä lausunnossa mainitussa tapauksessa jättää lepäämään;

että 1. ja 2. lakiehdotus on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä, mutta ne voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä, jos jompaakumpaa niistä muutetaan tässä lausunnossa mainitulla tavalla ja

että viimeksi mainitussa tapauksessa nämä lakiehdotukset valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin säännökset huomioon ottaen voidaan tässä lausunnossa mainituista syistä jättää lepäämään.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Niinistö, varapuheenjohtaja Alho, jäsenet Jansson, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Laine, M. Laukkanen, J. Lep-

pänen, Moilanen, Nikula, Varpasuo, Vistbacka, Vuoristo, Vähänäkki ja Väistö sekä varajäsenet Helle ja Viljanen.

Eriäviä mielipiteitä

I

1. Kysymys perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttämisestä

Valiokunnan lausunnon mukaan hallituksen esitykseen työmarkkinatukilainsäädännöksi sisällytystä esityksistä 1. ja 2. lakiehdotus voidaan eräin korjauksin säätää tavallisina lakeina, jotka voitaisiin tosin jättää lepäämään kahden kolmasosan enemmistöllä. Valiokunnan enemmistön mielestä tähän voidaan päätyä poistamalla 1. lakiehdotuksen (esitys työttömyysturvalain muuttamisesta) 26 §:n 1 momenttiin ja 2. lakiehdotuksen (esitys uudeksi työmarkkinatukilaksi) 27 §:n 1 momenttiin sisällytetty peruspäivärahan saamisen enimmäisaikaraja (500 päivää). Tältä osin yhdyimme valiokunnan lausunnossa esitettyyn kantaan siitä, että 1. ja 2. lakiehdotus vaativat perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttämistä (kiireelliseksi julistamiseksi 5/6:n enemmistö) muun muassa tällä perusteella.

Tämän lisäksi esitimme ja äänestimme sen puolesta, että 1. ja 2. lakiehdotus vaativat perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttämistä myös niiltä osin, kuin esityksessä ehdotetaan työttömyyspäivärahaan oikeutetun alaikärajan nostamista (1. lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin 1 kohta) ja työssäoloehdon asettamista peruspäivärahalle (1. lakiehdotuksen 13 §:n 2 momentti).

Käsityksemme mukaan hallituksen esitystä työmarkkinatukilainsäädännöksi tulee tarkastella perustuslakivaliokunnan vuonna 1984 ottaman (PeVL 4/1984 vp) tulkintalinjan valossa. Valiokunta katsoi tuolloin, että työttömyysturva tulee työnteolla järjestettävän toimeentulon tilalle silloin, kun valtiovalta ei kykene työnteon mahdollisuutta järjestämään. Valiokunta piti tärkeänä, ettei työttömyysturvajärjestelmään anneta syntyä aukkoja, ja katsoi työttömyysturvaa tulevan kehittää niin kattavaksi, ettei sen ulkopuolelle jää työntekijäryhmiä. Tämän tulkinnan merkitystä korostaa se, että vanhentuneesta perusoikeusjärjestelmästämmme puuttuu kattava säännös oikeudesta toimeentulonturvaan. Työttömyysturvan poistaminen osalta työttömistä ikärajaa alentamalla ja asettamalla tässä työttömyystilanteessa työssäoloehto peruspäivärahalle on sellaisia muutoksia, jotka merkitsevät syvällistä puuttumista työttömien perusoikeuksiin.

Tämän vuoksi emme ole myöskään yhtyneet lausunnon neljäntoista kappaleen viimeiseen virkkeeseen kirjattuun ajatukseen, jonka mukaan muilta kuin em. kohdin lakiehdotuksissa olisi vain kysymys työttömyysturvan saamisedellytysten ja materiaalsen sisällön järjestelemisestä, jonka toteuttaminen jää tavallisen lain piiriin. Työttömyysturvan heikentäminen poistamalla työttömyysturva 17—18-vuotiailta nuorilta ja työssäoloehdon asettaminen eivät ole pelkkää ”työttömyysturvan ... materiaalsen sisällön järjestelemistä”.

Esitimme ja äänestimme lausunnon kappaleesta viisitoista (alkaa sanoilla ”Enimmäisaikarajan säätäminen ...”) poistettavaksi kappaleen toiseksi viimeisen virkkeen kaksi viimeistä lausetta sekä kappaleen viimeisen virkkeen. Emme voi yhtyä ajatukseen, että toimeentulotuen saamismahdollisuus voisi täyttää sen tehtävän, jota perustuslakivaliokunta on tarkoittanut työttömän perusoikeudella työttömyyden aikaiseen toimeentuloturvaan. Näin muun muassa siksi, että toimeentulotuki on erittäin tarveharkintainen (marginaalinen etuus) ja sen saamisedellytykset ovat huomattavasti tiukemmat kuin työttömyyspäivärahan.

Esitimme ja äänestimme lausunnosta poistettavaksi kuudentoista kappaleen viimeisen virkkeen, koska se aiheuttaa lausuntoon sellaisen monimerkityksisyyden, jota ei voi pitää suotavana. Valiokunnan lausunnosta saa jopa sellaisen käsityksen, että hallituksen esityksen kaikki ne kohdat, jotka aiheuttavat peruspäivärahalle 500 päivän enimmäisrajan, eivät edellyttäisi perustuslainsäätämisyjärjestystä.

Esitimme ja äänestimme lausunnon kahdeksankymmenenteen kappaleeseen, jossa esitetään valiokunnan ehdot, joilla esitys voitaisiin käsitellä tavallisena lakina, lisättäväksi poistettavien säännösten listaan 1. lakiehdotuksen 5 ja 13 §:n sekä 26 §:n 1 momentin.

2. Kysymys toimeentulon perusturvasta

Esitimme ja äänestimme lausunnon kahdeksankymmenen kahdeksannen (28.) kappaleen muuttamisesta niin, että työmarkkinatuen maksaminen alennettuna niille, jotka asuvat vanhempiensa kotona, merkitsisi sellaista toimeentulon perusturvaan puuttumista, että 2. lakiehdotuksen 13 §:n 1 momentin.

dotus on myös tämän vuoksi äänestettävissä lepäämään.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että 3.—7. lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä ja että niistä 4. lakieh-

dotus mainitun pykälän 7 momentin säännökset huomioon ottaen voidaan tässä lausunnossa mainitussa tapauksessa jättää lepäämään ja

että 1. ja 2. lakiehdotus on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1993

Ensio Laine
Paavo Nikula

Arja Alho
Esko Helle
Raimo Vistbacka

Matti Vähänäkki
Raimo Vuoristo

II

Emme voi yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan siltä osin kuin lausunnossa katsotaan, että 1. ja 2. lakiehdotus voitaisiin jättää lepäämään myös sillä perusteella, että 1. lakiehdotuksen 5 ja 16 §:n ja 2. lakiehdotus 15 §:n mukaiset muutokset heikentäisivät perusturvaa. Mielestämme näissä tapauksissa on kysymys siitä, että

perusturvan saantiedellytyksiä tosin jonkin verran heikennetään, mutta etteivät nämä heikennykset aiheuta lepäämäänjättämismahdollisuutta. Näin ollen ponsiesityksen kolmanteen kappaleeseen ei mielestämme sisälly mahdollisuutta jättää 1. ja 2. lakiehdotusta lepäämään edellä selostetuilla syillä.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1993

Sauli Niinistö

Päivi Varpasuo